

Deum fontem dilectionis apprehendere expetunt, A legendo et perscrutando recognoscant. Licet et aliter prima et media et perfecta intelligi possunt, id est quæque in doctrina evangelica, utilia, utiliora atque utilissima. Ut, verbi gratia, conjugium, viduitas, virginitas, quæ per tricesimum et sexagesimum atque centesimum fructum allegorice designantur. Aliter prima sunt ea quæ in Evangelio a conceptione Domini [Cod., ac receptione Deum] usque ad ejus baptismum narrantur. Media, quæ a baptismo usque ad imminens passionis tempus in eodem Evangelio continentur. Perfecta, quæ in ultimis Evangelii partibus de ejus passione morteque ac resurrectione conscribuntur. Sequitur: « nobis enim hoc in studio argumenti fuit, » et reliqua usque: « non tacere. » Quia argumentum est oratio, rei dubiæ faciens fidem, ob duas causas hoc argumentum B composuimus. Prima causa est ut nos factæ, id est, cujushbet gestæ rei, et in Evangelio per Matthæum narratæ, fidem, hoc est, simplicem veritatem rerum gestarum, brevi sermone a genealogiâ Salvatoris usque ad ejusdem triumphum resurrectionis, summam hoc argumento monstrarem. Secunda causa est ut illud non taceremus, sed potius lectores hoc argumento admoneremus, quod in omnibus quæ in Evangelio de dictis et factis Dominicis narrantur, operantis Dei mirabilis dispositio a piis quibusdam Deunque desiderantibus diligenter intelligenda sit. Nam in argumentis utrumque necessarium est ut et fides rei dubiæ efficiatur, et certa rerum intelligentia monstretur, quia fidei rerum gestarum intelligentia necessaria est: non enim sufficit credere, nisi etiam intelligatur quod creditur.

Explicit in argumentum secundum Matthæum.

ARGUMENTUM IN MARCUM.

(M^{ai}, *ibid.*)

Marcus evangelista, Dei et Petri in baptismo filius atque in divino sermone discipulus, sacerdotium in Israel agens, secundum carnem Levita, conversus ad fidem Christi Evangelium in Italia scripsit, ostendens in eo quid et generi suo deberet et Christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens, ordinem Leviticæ electionis ostendit, ut prædicans Joannem prædestinatum filium Zachariæ, in voce angeli annuntiantis emisum, non solum Verbum caro factum, sed et corpus Domini in omnia per verbum divinæ vocis animatum initio evangelicæ prædicationis ostenderet: ut qui hæc legens sciret, cui initium carnis in Deo et Jesu advenientis habitaculum caro deberet agnoscere, atque in se verbum vocis, quod in consonantibus perdiderat, inveniret. Denique et perfecti Evangelii opus intrans, et a baptismo Domini prædicare Deum inchoans, non laboravit, natiuitatem carnis, quam in prioribus viderat, dicere;

sed totus in primis expositionem deserti, jejunium numeri, tentationem diaboli, congregationem bestiarum, et ministerium protulit angelorum: ut instituens nos ad intelligendum, ac singula in brevi compingens, nec auctoritatem factæ rei demeret, et perficiendo operi plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobis haberetur. Sed tantum consentiens fidei prædestinata potuit electio, ut nec sic in opere verbi perderet quod prius meruerat in genere. Nam Alexandriae episcopus fuit, cujus per singula opus scire, Evangelii in se dicta disponere, et disciplinam in se legis agnoscere, et divinam in carne Domini intelligere naturam, quæ in nos primum requiri, dehinc inquisita volumus agnoscere, habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat, et qui rigat, unum sent; qui autem incrementum præstat, Deus est.

Explicit argumentum.

EJUSDEM SEDULII SCOTI

INCIPIT EXPLANATIUNCULA IN ARGUMENTUM SECUNDUM MARCUM.

Hoc argumentum genus officiumque et electionem D interpretatur. « Dei et Petri in baptismo filius Marci evangelistæ prima sui parte declarat, secunda intentionem ejusdem evangelistæ in scribendo Christi Evangelio ostendit, tertia ipsius Marci episcopatus dignitatem cum laudis præconio describit. Postremo qualiter per singula ipsum opus evangelicum intelligere debeamus admonet. Itaque nomen et officium ipsius personæ in argumenti fronte ponitur, cum Marcus evangelista ipse designatur. « Marcus evangelista: » Marcus Hebræo sermone excelsus dicitur; evangelista Græce lona nuntians

atque in divino sermone discipulus. » Ob hoc excelsus merito et evangelista fieri promeruit, quia divina præstante gratia prius baptismo in Christo renatus, in divina sapientia instructus est. Sic autem distinguendum est, ut primo pronuntietur « Marcus evangelista, » ac deinde subinferatur: « Dei et Petri in baptismo filius. » Marcus filius Dei est in baptismo, quia baptismatis fonte in Deo renatus, per adoptionis gratiam Filius Dei efficitur. Filius Petri in baptismo esse dicitur, quia ab ipso baptizatus

et instructus, recte spiritualis ejus filius nominatur. De qua re Apostolus : *Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis.* « Sacerdotium in Israel agens secundum carnem Levita. » Pristinum sacerdotale officium et nobilitas carnalis prosapiæ ejusdem Marci ostenditur, ut non immerito ad apicem spiritualis et excellentioris sacerdotii postmodum transcenderet, qui prius carnale sacerdotium juste ac legitime in Israel agebat, cum ex Levi sacerdotali tribu ortus est. Sed quando et ubi Evangelium scripserit, demonstratur cum subditur : « conversus ad fidem Christi Evangelium in Italia scripsit. Tunc, inquit, Evangelium scripsit, postquam ad fidem Christi conversus est. Nam antequam fidem Christi perciperet, digna de Christo scribere non poterat. Locus conscribendi Evangelii Italia esse monstratur, in qua ipsum opus scriptum fuisse traditur : non quod Italico vel Romano, sed Græco sermone, conscriptum sit.

Cur autem Marcus Evangelium scripserit, demonstratur cum subjungitur : « Ostendens in eo opere quid generi suo deberet et Christo. » Nam cum ipse Levita erat, ex qua tribu multi prophetæ orti fuerant, suum Evangelium a voce prophetica rite inchoavit : et tanquam Levitam, de Joanne Baptista similiter Levita et Altissimi propheta, ipsum oportebat prophetica voce testimonium perhibere. Quin etiam cum Christus non solum ex tribu Juda, sed ex tribu quoque Levi carnis originem duxit, ipsi Domino Leviticus evangelista debitor erat ut ejus Evangelium conscriberet. Unde subditur : « nam initium principii in voce prophetica exclamationis instituens, ordinem Leviticæ electionis ostendit. » Claret namque quod beatus Marcus debitum Levitarum ministerium in opere evangelico demonstravit, dum non alibi exordium sui Evangelii quam in prophetis eloquiis instruere procuravit, et quasi bonus opifex et architectus super prophetarum fundamentum opus evangelicum construere cœpit : non quod prophetæ ex aliis tribubus orti non essent, sed quia præcipue Leviticæ tribui secundum electionem Domini propheticum ministerium fuerat concessum. Non ergo quasi per rapinam indebitum sibi ministerium Marcus usurpavit, sed juxta electionem suæ prosapiæ Evangelium scribere inchoavit

Quod vero ait « initium principii, » difficile est ad intelligendum. Nam hujus argumenti repertor, usitatus dicere poterat : initium Evangelii, vel principium Evangelii : sed magis abstruse quam usitate eloqui voluit. Sciendum est itaque hanc distantiam esse inter principium et initium, quod principium plures in se sententiis comprehendit, initium autem pars est principii, id est quælibet sententiola principalis intra ipsum principium conclusa. Ergo principium Evangelii secundum Marcum totum illud intelligamus quod in quatuor principalibus capitulis de Joanne Baptista refertur. Initium vero inchoamentum esse ipsius principii, id est propheticum illud vaticinium quod de ipso Joanne præcursore

A Domini quondam fuerat prædictum ; hoc est quod sit angelus ante faciem Domini præmissus, et vox verbum Patris præcurrens. Cur autem in voce prophetica exclamationis, initium ipsius principii Marcus inchoaret, causa ostenditur cum subditur : « ut prædicans prædestinatum Joannem filium Zachariæ, » et reliqua usque : « ostenderet. » Dum beatus Marcus Joannem præcursorem Domini prædicat, quod angelus sit ante faciem, id est, manifestam apparitionem incarnationis Christi, præmissus, et quod vox sit verbum Patris, conceptione, nativitate, doctrina, baptisate, præcurrens, ibi procul dubio non solum Verbum, id est unicum Dei Filium, carnem sumpsisse ostendit, sed et veram animam inseparabiliter habuisse declarat. Non enim juxta hæreticam pravitatem, Christi divinitas solam sine anima carnem, sed totum hominem secundum corpus et animam assumpsit. In eo autem quod ait « corpus Domini in omnia per verbum divinæ vocis animatum, » non aliud ibi verbum quam divinam vocem intelligere oportet, ut sit sensus, per verbum divinæ vocis, per ipsum verbum, quod nihil aliud est quam divina vox. Verbum namque Patris id ipsum est et vox. Patris, per quod verbum quomodo omnia facta sunt, sic anima Christi creata est. Ob hoc namque dicitur : « corpus Domini in omnia per verbum divinæ vocis animatum. » Audito itaque verbi vel vocis nomine, non nobis carnalis consuetudo obstrepat, ut tale verbum vel vocem Patris cogitemus, qualia verba sonantia et transitoria proferimus. Sed hoc melius in sequentibus advertemus.

Nam subditur : « Ut qui hæc legens sciret cui, » et reliqua usque : « inveniret. » Ordo verborum est : Ut qui hæc legens sciret qui deberet scire et prædicare agnoscere initium carnis in Domino, et caro, id est habitaculum Jesu advenientis ; atque id se verbum vocis inveniret, quod in consonantibus scilicet aliis evangelistis perdidit. Aptum, inquit, erat ut Marcus Levita de Domino Salvatore, qui ex Levi ortus est, scriberet, ut quisquis hæc legeret principatum, ordinem et quoddam privilegium Leviticæ electionis pernosceret. Nam quæ congruentius quam Levitæ caro, id est carnalis prosapia et origo, debuit agnoscere initium sumendæ carnis in Domino vel in unitate personæ Domini? Quæ Salvatoris caro, quid aliud dicenda est quam Jesu in hunc mundum advenientis habitaculum, qui habitu carnis inventus est ut homo? Illis enim evangelistis qui ex Levi orti sunt, ut Matthæus et Marcus, dignius quam cæteris, mysterium incarnationis Domini, ex Levi quoque oriundi, scribere congruebat. Aptum quoque erat ut eadem Levitica caro, vel Marcus qui carnalem originem ex tribu Levi traxerat, in se, id est in suo animo et intellectu, verbum vocis inveniret. Ubi nobis est advertendum quod quamvis Joannes Baptista vox, et Christus verbum nominetur, non tamen Christus vocis vel Joannis, sed potius Patris Verbum est vel Filius. Possumus tamen Jesum ipsum verbum vocis, Jesum incongrue dicere verbum

Joannis, qui vox nominatur, quia Verbum vel Christum præeundo prædicabat. Nam verbum vocis, verbum vel sermonem, quem vox loquitur, dicere possumus. Non quod Joannes illud verbum genuerit, sed quod tanquam vox, ipsum Verbum, vel Christum, prophetando antecesserit. Quis enim dubitet quod vox nostra prius sonat, ut postmodum verbum audiri possit?

Illud autem quod ait : « quod in consonantibus perdidit, » quasi inextricabilis nodus esse videtur. Nam si hujus argumenti effector sic diceret, quod consonantibus prodiderat, ut esset sensus, quod Marcus hoc verbum vocis, vel sermonem Joannis, etiam aliis evangelistis simul cum Marco consonantibus, manifestaverat, facilis intelligentia esset. Sed cum non *prodiderat* sed *perdidit*, in exemplaribus scriptum habetur, perquirendum est quomodo Marcus hoc verbum vocis in consonantibus aliis evangelistis perdidit. An forte in ipsis hoc verbum vocis non invenerat, ut hoc sit perdere quod est non invenire? Constat namque quod mysterium incarnationis Christi Marcus Petri apostoli discipulus, tam ex prophetica quam ex apostolica doctrina perceperat. Tamen verbum divinæ vocis, vel Christum, secundum deitatem Verbum esse Patris, in consonantibus evangelistis, vel Matthæo et Luca, qui secundum quosdam, ut ecclesiastica dicit historia, ante Marcum primo sua conscribere Evangelia, monstratum non invenerat, siquidem hoc verbi mysterium aliquando monstrandum soli Joanni tanquam altius volanti aquilæ fuerat reservandum. Et cum Marcus vocem clamantis, hoc est Joannem, vocem fuisse dictum, etiam aliis evangelistis consonantibus, invenerat, Christum quoque verbum vocis, licet non in aliorum scriptis, tamen in se, id est in sua mente, procul dubio invenit. Quamvis itaque Marcus in consonantibus evangelistis, vel Matthæo et Luca, ipsum Joannem nomine vocis nuncupatum esse invenerat, tamen verbum vocis, vel unicum Dei Filium, nomine Verbi designatum, in consonantibus evangelistis non legerat, dum neque adhuc beatus Joannes arcanum ipsius Verbi mysterium scriptis monstraverat; quod tamen Verbum in se, id est, in suo intellectu, divina revelante gratia, Marcus procul dubio invenerat. Neque enim sanctum evangelistam, qui templum Dei electum erat, mysterium verbi divinæ vocis latebat, quamvis aliorum evangelistarum scriptis hoc verbum non didicerat.

Sequitur : « Denique et perfecti Evangelii^m opus intrans, » et reliqua usque : « protulit angelorum. » Perfectum Evangelium dicitur quod per triennium et semis post perceptum ab Joanne baptismum usque ad tempus suæ passionis et resurrectionis ab ipso Domino fuerat prædicatum. Ideoque per hominis formam Marcus designatur, cum ea præcipue quæ homo Christus in carne gesserat, breviter enarravit, omisso scilicet Verbi, quod est Christus, mysterio, atque carnis genealogia quam in prioribus evangelistis, id est, Matthæo et Luca, pleniter descriptam

A esse agnoverat. Totus itaque dicitur vel plenus vel perfectus, quia plena et perfecta de Domino retulit. In primis dicitur, vel in principalibus Evangelii sui locis : non enim per omnia in mediis neque in ultimis locis, totus tota protulit, cum multa in quibusdam tota prætermisit, sed in primis totus hæc tota breviter narravit; expositionem videlicet deserti, jejunium numeri, tentationem diaboli, congregationem bestiarum, et ministerium angelorum. Ubi notandum quare jejunium numeri, et non potius numerum jejunii dixerit, nisi quia eminentior est numerus quam jejunium. Non enim numerus propter jejunium, sed propter sacratum numerum, jejunium illud tot dierum et noctium fuerat transactum. Nam quadragenarius numerus magnum in se mysterium continet, et ab hoc illud jejunium proprii juris est ipsius quadragenarii numeri. Cur autem totus hæc tota protulerit? « Ut instituens, inquit, nos ad intelligendum, » et reliqua usque : « non negaret. » Aptum namque erat ut singula Dominica gesta quasi in brevi pugillo sive tabella astringeret, quia sicut nihil est fastidiosius prolixitate, ita nihil est gratius lucida brevitate. Ut nec sic auctoritatem factæ rei demeret. Auctoritatem nominat auctorale magisterium, quo ex ore Petri apostoli de dictis et factis Dominicis Marcus fuerat instructus. Ergo sicut ex magisterio Petri apostoli ipsam factam rem, id est, gestam Dominicam historiam didicit, sic decurtans, prout Spiritus sanctus ejus intellectum gubernabat, eandem historiam litteris tradidit, et tamen de ipsis quæ scripserat, tacendo et celando nihil demperat. Sicque suo operi evangelico perficiendo plenitudinem non negavit, dum plenum opus ex omnibus quæ scribere coeperat, licet brevi sermone, perfecit.

Marcus itaque ad opus evangelicum divina prædestinatione fuisse electum, et quod nulla occasione prædestinatio Domini possit impediri, attendamus in eo quod sequitur. « Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, » et reliqua usque : « episcopus fuit. » Mos fuerat Hebraici populi ut nullus inhonestam habens in corpore maculam, ad sacerdotium perveniret. Quo mystice insinuatum est ut nemo peccatorum maculis contaminatus sacerdotio dignus sit. Quod Marcus secundum litteram attendens, propter humilitatem amputavit sibi pollicem, ne fastigium melioris sacerdotii quasi jam reprobis ascenderet. Sed in eo ipso quo se indignum sacerdotio aestimavit, magis factus est dignus. Nam secundum divinam prædestinationem non utcumque sacerdos vel doctor, sed etiam præclarissimæ urbis Alexandriae episcopus exstitit, ut qui Græco sermone Evangelium scripserat Græcis ibidem habitantibus et cunctis Africae gentibus, quasi terræ inaqueosæ, divini dogmatis fluentia ministraret.

His expositis, brevis argumenti conclusio subditur : « ejus per singula opus scire, » et reliqua usque : « volumus agnoscere. » His sententiosis omnibus verbum quod est *volumus* per Zeugma subnectendum est. Ut sit sensus, ejus per singula opus scire volumus,

et Evangelii in se dicta disponere volumus, et divinam in carne Dei intelligere naturam volumus, quæ nos primum requiri volumus, dehinc inquisita agnosci volumus. Quod vero ait, disciplinam legis nos in Marco agnoscere, tam propheticas sententias quam testimonia ex divina lege sumpta, ubicunque in Evangelio Marci introducuntur, non incongrue accipimus. Sæpe namque nomine legis et Mosaica lex, et prophetia, et psalmus, designantur. Itaque hujus argumenti repertor pro suo labore se mercedem accepturum sperat, ita subjungens: « habentes mercedem exhortationis: qui plantat et qui rigat, unum sunt, qui autem incrementum

præstat, Deus est. » Hunc sensum Apostolus ita scribit: *Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit.* Apostolus plantat, dum in vinea Dominica, vel in Christi Ecclesia, fidem radicando laborat: Apollo vero, tam baptismate quam subsequenti exhortationis doctrina, eosdem irrigat: Deus tamen incrementum fidei suis fidelibus tribuit. Ergo et qui plantat et qui rigat, unum sunt, quia id ipsum credunt, id ipsum desiderant: si quidem inquirendo, inveniando, exhortando, docendo, veritatem apprehendere desiderabiliter exoptant. Ex quibus et unus fuit hujus argumenti repertor.

Finit in argumentum secundum Marcum.

ARGUMENTUM IN LUCAM.

(Mal., ibid.)

Lucas natione Syrus, Antiochensis, arte medicus, discipulus apostolorum, postea vero Paulum secutus usque ad passionem ejus, serviens Domino sine crimine (nam neque uxorem unquam habuit, neque filios), septuaginta et quatuor annorum obiit in Bithynia plenus Spiritu sancto. Qui, cum jam scripta essent Evangelia; per Matthæum quidem in Judæa, per Marcum autem in Italia, sancto instigante Spiritu, in Achaïæ partibus hoc scripsit Evangelium: significans etiam ipse in principio ante alia esse descripta. Cui, extra ea quæ ordo evangelicæ dispositionis exposcit, ea maxime necessitas laboris fuit, ut primum Græcis fidelibus omni prophetatione venturi in carnem Dei Christi manifestata humanitate, ne Judaicis fabulis attentis in solo legis desiderio tenerentur, ne vel hæreticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti exciderent a veritate, elaboraret: dehinc ut in principio Evangelii, Joannis nativitate præsumpta, cui Evangelium scriberet, et in quo electus scriberet, indicaret: contestans in se completa esse quæ essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum Filii Dei, a perfectione genera-

tionis in Christo impletæ, repetendæ a principio nativitatis humanæ potestas permissa est: ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat, per Nathan Filium introitu recurrentis in Deum generationis admissio, indisparabilis Dei: ut prædicans in hominibus Christum suum, perfecti opus hominis redire in se per filium faceret, qui per David patrem venientibus iter præbebat in Christo. Cui Lucæ non immerito etiam scribendorum apostolicorum Actuum potestas in mysterio datur: ut Deo in Deum pleno, et filio perditionis extincto, oratione ab apostolis facta, sorte Domini electionis numerus compleretur; sicque Paulus consummationem apostolicis Actibus daret, quem diu contra stimulum recalcitrantem Dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus Deum etsi per singula expediri a nobis utile fuerat, sciens tamen quo operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere, vitavinus publicam curiositatem, ne non tam volentibus Deum videremur, quam fastidientibus prodesse.

Explicit argumentum.

EJUSDEM SEDULII SCOTI

EXPOSITIUNCULA IN ARGUMENTUM SECUNDUM LUCAM.

(Mal., ibid.)

In hujus argumenti exordio, evangelicæ nomen, genus, patria, et ars humana, cœlestisque disciplina, breviter ostenditur cum dictum est: « Lucas Syrus, Antiochensis, arte medicus, discipulus apostolorum, postea Paulum secutus usque ad passionem ejus, serviens Domino sine crimine. » Hæc omnia magnam evangelicæ laudem ostendunt. Unde et Lucas elevans vel consurgens interpretatur, quia, divina præstante gratia, de vitiis ad virtutum culmina consurgens, ac veritatis lucem elevatis mentis oculis videns, ex corporali medico, in spiritualis medici

eminentiam transcederat. Unde et Syrus nominatus, quod interpretatur sublimis, scilicet fidei meritis sublimatus. Hic ex paupertatis silentio, quod Antiochia sonat, ad evangelicas delicias translatus est, ut quod prius propter inopiam scientiæ longo silentio propalare non poterat, postmodum cœlesti doctrina opulentus effectus, thesauros evangelicæ doctrinæ largiter dispensaret. Hic primitus apostolorum discipulus, postea Paulum magistrum gentium, quasi gentilis, et virgo virginem secutus fuerat, non tantum ad Evangelii prædicationem, sed